

Analyse | kraka

10. november 2016

Klarer beboere i ghettoer sig bedre eller dårligere?

Af Kristine Vasiljeva og Isabelle Mairey

I dette notat præsenterer vi indledningsvis en deskriptiv sammenligning af socioøkonomiske karakteristika for beboerne i hhv. udsatte, almene og øvrige boligområder. Herefter undersøger vi med udgangspunkt i international og dansk forskning, hvorvidt boligområder påvirker beboernes adfærd, eller om der er tale om en tilbøjelighed til, at folk med bestemte karakteristika vælger at bosætte sig i udsatte boligområder. Resultaterne viser, at boligområdet kan have en effekt på beboerne. Især hvis de er tilflyttet området i barndommen. En del af skævvridningen skyldes dog, at de i udgangspunktet svageste personer vælger at bo i de udsatte boligområder. Svage socioøkonomiske karakteristika for beboere i ghettoer må derfor ikke udelukkende tolkes som effekt af boligområdet.

- Ghettoer er defineret ved en stor andel beboere med anden etnisk baggrund, svag tilknytning til arbejdsmarkedet samt høj forekomst af kriminalitet. Derudover har beboere i ghettoer i Danmark endvidere lavere uddannelser og har større sundhedsmæssige udfordringer end resten af den danske befolkning.
- Skandinaviske forskere finder, at de svageste flygtninge vælger at bo i områder med stor koncentration af indvandrere. Det er alene denne selvselektion, der forårsager den negative korrelation mellem etnisk koncentration og flygtningenes præstation i deskriptive analyser. Det er ikke områdets påvirkning af flygtningene.
- Effekten af ghettoer varierer imidlertid. Hvis der ledigheden blandt personer med samme etnicitet i området eksempelvis er relativt lav påvirkes den enkelte relativt mere positivt. Dette siger dog ikke noget om, hvorvidt en placering i et belastet område ligefrem skulle være bedre end udenfor.
- Amerikanske undersøgelser giver ikke et klart svar på, om voksne generelt har gavn af at fraflytte ghettoer. Børn kan have gavn af at fraflytte ghettoer, især hvis fraflytning sker i tidlig barndom. På kortere sigt kan omplacering af børn og unge dog resultere i en forringet faglig præstation i skolen. Det tilskrives de forstyrrelser, der medfølger, når de bliver tvunget til at udskifte deres velkendte miljø og vennekreds.
- Kriminalitet og sundhed er de to områder, hvor en dårlig netværkskvalitet kan påvirke flygtninge mest negativt i skandinaviske ghettoer. Amerikanske undersøgelser understøtter, at både kriminalitet og sundhed kan påvirkes betydeligt af det miljø, man bor i.

Anbefalinger:

Beboere i ghettoer er generelt svagere end beboere i andre områder mht. fx uddannelse, arbejdsmarkedstilknytning, sundhed og kriminalitet. Eksistensen af ghettoer skyldes i nogen grad selvselektion.

Det er i gennemsnit ikke afgørende for en flygtnings økonomiske præstation, om vedkommende placeres i en ghetto eller ej, men beskæftigelsesandelen blandt personer med samme etnicitet i lokalområdet har betydning. Når det kommer til sundhed og kriminalitet er påvirkningen af at bo i en ghetto negativ. Og for nogle børn kan der være en langsigtet gevinst ved at flytte ud af ghettoer.

Det giver derfor fortsat god mening at reducere antallet af beboere i ghettoer generelt, men man skal ikke forvente så store gevinster som rent deskriptive analyser indikerer. Og man bør være opmærksom på, at nogle ghettoer med gode netværk faktisk kan have en gavnlig effekt.

Kontakt

Ledende Økonom
Kristine Vasiljeva, Ph.d.
Tlf. 2393 9327
E-Mail: kri@kraka.org

Økonom
Isabelle Mairey
Tlf. 3168 2504
E-Mail: ism@kraka.org

1. Ghettoer - effekten af området kontra selektion.

Effekter af området - referencegruppe

Det område, man bor og opvokser i, kan påvirke, hvordan man klarer sig. I første omgang skyldes det, at individuelle adfærdsmønstre ofte tilpasses i forhold til, hvordan andre i den omkringværende referencegruppe opfører sig, jf. Akerlof (1980), Stephen (1984), Banerjee (1992), Bikhchandani m. fl. (1992), Akerlof (1997) og Akerlof m. fl. (2000).

Netværk og jobsøgning

De sociale netværk i et boligområde har også en potentiel betydning for kvaliteten af den information, der spredes imellem beboerne. Det kan bl.a. være information om ledige stillinger og anbefalinger af potentielle kandidater, som en medarbejder videregiver til sin arbejdsgiver omkring en bekendt, jf. Granovetter (1973), Granovetter (1974), Montgomery (1994) og Calvó-Armengol m. fl. (2004).

Ressourcer i området

Økonomisk trængte og socialt udsatte forældre har ikke altid råd til at betale for børns fritidsaktiviteter og læringsmidler, jf. Bonke (2009), Nielsen m. fl. (2012) og Benjaminsen m. fl. (2016). Som følge af det har børn i ghettoer ikke adgang til de samme aktiviteter og muligheder som børn boende i andre områder. Derved påvirkes børnenes sociale netværk, faglige præstation i uddannelsessystemet og muligheder på arbejdsmarkedet senere i livet, jf. Durlauf (1996).

De svageste vælger at bo i udsatte områder

Samtidig med at beboere i ghettoer kan påvirkes negativt af at bo i disse områder, vælger de, der er mest udsatte i forvejen, ofte selv at flytte til ghettoer, jf. Jencks m. fl. (1990), Cheshire (2007), Galster (2008) og Hedman m. fl. (2012). Denne proces betegnes som selvselektion og kan have flere årsager. Et eksempel på selvselektion er langvarige arbejdsløse, der flytter til almene boligområder, da de ikke har råd til at betale husleje i andre boligområder.

Det gælder også indvandrere

Et andet eksempel er overrepræsentation af indvandrere i ghettoer. Ligesom arbejdsløse kan indvandrere, der ofte har en lavere beskæftigelsesfrekvens og deraf følgende lav indkomst, vælge at flytte til de udsatte og billigere boligområder. Mindre velintegrerede indvandrere, der ikke taler værtslandets sprog, er også mere tilbøjelige til at bosætte sig i et udsat boligområde blandt andre indvandrere, jf. Würtz m. fl. (2011). Herved er der flere forhold, der indbyrdes skaber grundlag for selvselektion i forhold til valg af boligområder.

Analysens struktur

I de følgende afsnit vil socioøkonomiske og sociale karakteristika for beboersammensætningen i danske boligområder indledningsvist blive præsenteret. Herefter gennemgås resultater fra amerikanske studier omkring effekterne af at flytte beboere fra ghettoer til andre boligområder. Slutteligt præsenteres resultater fra skandinaviske boligplaceringspolitikker for flygtninge.

2. Karakteristika for beboersammensætning i danske boligområder

Belysning af beboersammensætning

Indledningsvist belyses sammensætningen af beboere i særligt udsatte boligområder, almene boligområder og øvrige boligområder i Danmark i 2013.¹ Det omfatter en sammenligning af karakteristika for højeste fuldførte uddannelse, tilknytning til arbejdsmarkedet samt forbrug af sundhedsydelse. Formålet med den deskriptive analyse er at anskueliggøre omfanget af nogle af de sociale udfordringer, som er koncentreret i de særligt udsatte boligområder. Denne delanalyse kan dog ikke svare på, om problemerne skyldes selvselektion eller negativ påvirkning fra området.

¹ Øvrige boligområder er således defineret ved at omfatte alle andre boligområder end almene og belastede boligområder.

Almene boligområder

Almene boligområder er kendetegnede ved at være opført med offentlig støtte og administreret af en boligorganisation. I 2013 udgjorde de almene boligområder 20 pct. af den samlede beboelsesmasse og husede omkring 935.000 beboere.² Den største koncentration af almene boligområder fandtes i store byer og københavnske vestegnskommuner.³

Særligt udsatte boligområder

Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter oplyste pr 1. oktober 2013, at 40 almene boligområder kunne betegnes som særligt udsatte, herefter: ghettoer. Betegnelsen var baseret på udvalgte karakteristika for beboerne, jf. kriterierne i Boks 1. Disse områder husede samlet set omkring 77.000 beboere i 2013.⁴

Boks 1 Definition af belastede boligområder, 2013⁵

Områderne havde mindst 1.000 beboere og opfyldte to af følgende kriterier:

- Andelen af indvandrere og efterkommere fra ikke-vestlige lande overstiger 50 pct.
- Andelen af 18-64-årige uden tilknytning til arbejdsmarkedet eller uddannelse overstiger 40 pct. (gennemsnit for de seneste 4 år).
- Antal dømt for overtrædelse af straffeloven, våbenloven eller lov om euforiserende stoffer pr. 10.000 beboere på 18 år og derover overstiger 270 (gennemsnit for de seneste 4 år).

Demografiske karakteristika på tværs af områder

Som det fremgår af Boks 1, er særligt udsatte boligområder i Danmark defineret ved nabolag med store andele af indvandrere og beboere tilhørende lavindkomstgrupper hvoraf mange er uden tilknytning til arbejdsmarkedet. En opgørelse viste, at 1,4 pct. af borgere i den arbejdsdygtige alder fra 18-67 år boede i belastede boligområder i 2013.⁴ Beboerne var yngre end i andre boligområder (gennemsnitligt 39 år ift. 41 år i almene boligområder og 43 år i øvrige boligområder) og områderne husede en lidt større andel mænd (50,6 pct. ift. 48,6 pct. i almene boligområder og 50,4 pct. i øvrige boligområder).

Mere end 50 pct. indvandre og efterkommere

Udvalgte karakteristika ift. etnisk herkomst, uddannelse og tilknytning til arbejdsmarkedet for 18-64-årige i de forskellige boligområder er vist i detaljer i Figur 1. Figur 1a viser oprindelse for beboere i de tre boligområder. Andelen af indvandre og efterkommer udgør samlet 60 pct., hvilke er 10 pct. point mere end kravet i definitionen i Boks 1. Til sammenligning udgør andelen kun 35 pct. og 11 pct. i almene og øvrige områder.

Lavere uddannelse for beboere med anden etnisk baggrund

Figur 1b viser, at en anselig andel beboere i ghettoer mangler information om højest fuldførte uddannelse. Heraf har langt størstedelen indvandrerbaggrund.⁴ Yderligere havde en betragtelig andel ikke gennemført 9. klasse. Egne beregninger viser, at det typisk gjaldt aldersgrupperne fra 35-50-årige for beboere med indvandrerbaggrund, hvorimod det for beboere med dansk oprindelse primært drejede sig om aldersgrupperne fra 60 år og opefter. Langt flere havde højere uddannelser i både almene og øvrige boligområder

Flere førtidspensionister og arbejdsløse i ghettoer

Andelen i beskæftigelse var markant lavere i belastede boligområder, som det fremgår af Figur 1c. Det skyldes, at 49 pct. de 18-67-årige enten er førtidspensionister eller uden for arbejdsstyrken af andre årsager. Det er langt højere end i både almene og øvrige boligområder. Også arbejdsløshedsprocenten er højere. Til gengæld er andelen af pensionister under 68 år langt lavere i ghettoer.

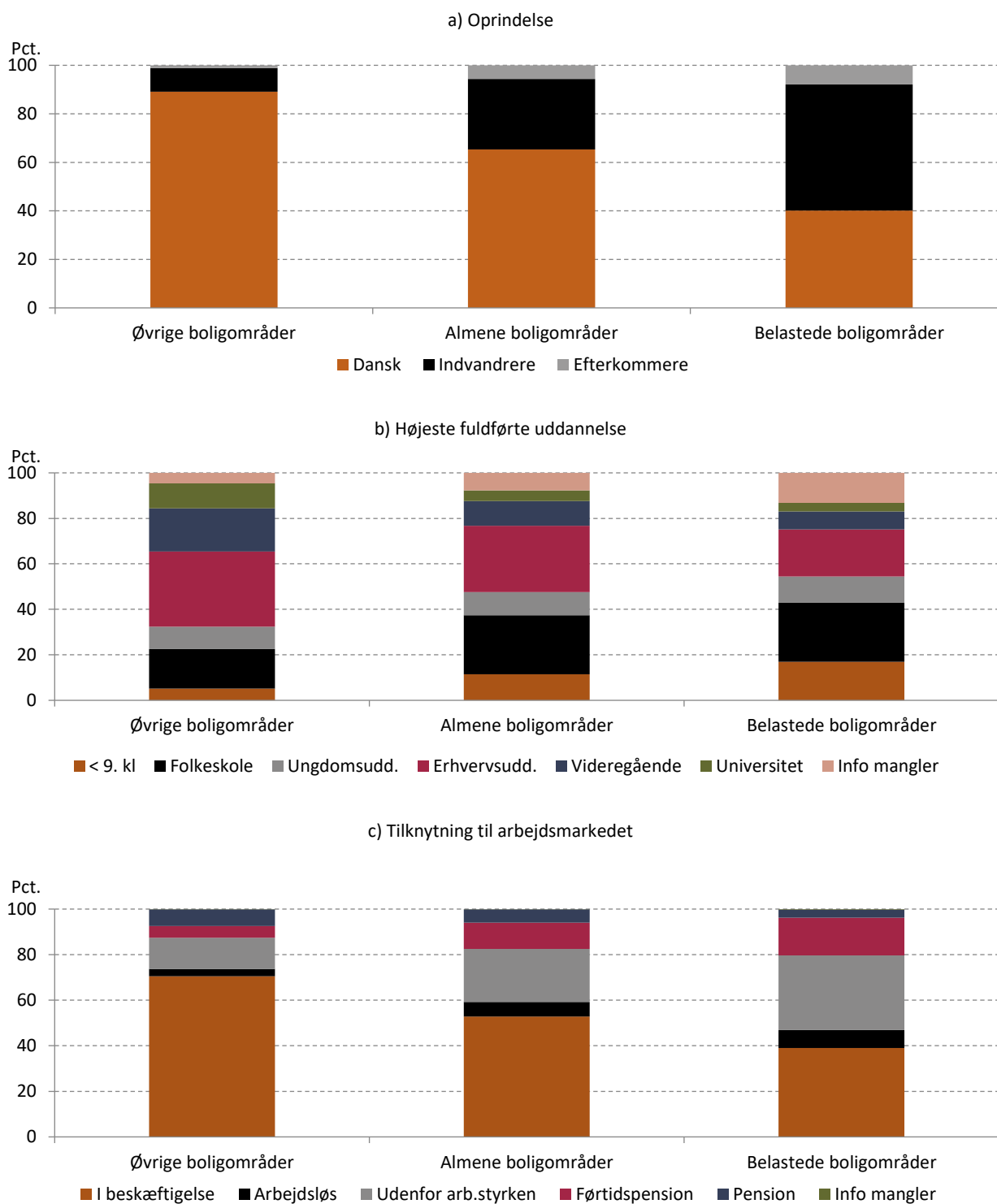
² Beregninger baseret på tal fra Statistikbanken 2013.

³ Medlemsstatistik for 2013, BL, Danmarks Almene Boliger.

⁴ Egne beregninger baseret på data fra Danmarks statistik.

⁵ Ministeriet for By, Bolig og Landdistrikter, 1. oktober 2013. Efterfølgende er kriterierne blevet udvidet i 2014 til at omfatte betragtninger om andel med grunduddannelse og bruttoindkomst.

Figur 1 Udvalgte karakteristika for 18-67-årige fordelt på beboelsesområde pr 1. januar 2014¹

Anm.: Alle forskelle imellem de tre boligområder er statistisk signifikante på 1 pct.-niveau.

Andelen af borgere uden for arbejdsmarkedet omfatter både borgere, der er midlertidigt og permanent uden for arbejdsmarkedet. Dog ikke førtidspensionister, der optræder i en separat kategori.

Kilde: Egne beregninger på baggrund af data fra Danmarks Statistik.

Mere kontanthjælp og mindre erhvervsindkomst

Andelen af kontanthjælpsmodtagere var langt højere i belastede boligområder end i de to øvrige områder (22 pct. ift. 15 pct. i almene områder og 4 pct. i øvrige områder). Den gennemsnitlige kontanthjælp modtaget pr. kontanthjælpsmodtager i 2013 var også højere. Det skyldes, at antallet af børn pr. kontanthjælpsmodtager var højere i ghettoer (0,45 ift. 0,34 i almene områder og 0,31 i øvrige områder).⁴ Den gennemsnitlige erhvervsindkomst pr. erhvervsaktiv beboer i 2013 var markant højere i de øvrige områder end i både de almene og ghettoer (325.161 kr. ift. 225.286 i almene områder og 173.960 i ghettoer).⁴ Forskellen er markant, men også en naturlig konsekvens af områdernes definition.

Størst forbrug af sundhedsydelse i almene områder og ghettoer

Beboere i både almene og ghettoer havde i gennemsnit flere indlæggelsesdage pr. år end beboere i øvrige områder til trods for en lavere gennemsnitsalder (0,6 dage ift. 0,5 dage i øvrige boligområder). Skadestuebesøg var også hyppigere for beboere i ghettoer (1,43 pr. år ift. 1,37 i almene områder og 1,3 i øvrige områder). Antallet af kontakter med primærsektoren var højest for beboere i almene boligområder (11 besøg pr. år ift. 10,5 i ghettoer og 9,9 i øvrige områder).⁴ Fordelingen af kontakter varierede, og antallet af kontakter med almen praktiserende læger var størst for beboere i ghettoer, hvorimod kontakt med speciallæger var mere hyppig for beboere i øvrige boligområder.

Både selvsektion og området påvirker forudsætninger

Beboere i både almene og udsatte boligområder havde lavere uddannelser og større sundhedsmæssige udfordringer end deres naboer i de øvrige boligområder. Sidstnævnte kommer også til udtryk ved en større andel af førtidspensionister. På grund af potentiel selvsektion er det dog fejlagtigt at konkludere, at korrelation mellem beboerkaraktistika og område også er kausal. Forudsætningerne for beboernes præstationer er påvirket af både beboernes observerbare og uobserverbare karakteristika samt en potentiel indflydelse fra områdets netværkseffekter.

3. Amerikanske eksperimenter

Omplacering af socialt udsatte

Amerikanske forskere har benyttet forskellige naturlige eksperimenter til at undersøge effekterne af at omplacere socialt udsatte til bedre boligområder. Her blev personer bosiddende i ghettoer i nogle tilfælde omplaceret uden at have indflydelse på, hvor de blev flyttet til. I andre tilfælde blev deres mulighed for at flytte bestemt ved lodtrækning. Slutteligt var der også tilfælde, hvor beboerne i et område blev omplaceret pga. nedrivning af deres hidtidige bopæl.

Eksperimenter reducerer selvsektion

Disse rammer har reduceret selvsektionsproblemet, idet omplacering er uafhængig af individers observerbare og uobserverbare individuelle karakteristika. Derfor kan estimerede effekter af omplacering fra ghettoer fortolkes kausalt. Eksperimenterne er nærmere beskrevet i Boks 2.

Boks 2 Amerikanske naturlige eksperimenter – boliglotterier og nedrivning af offentligt byggeri

Gautreaux: Flere hundrede socialt udsatte blev i 1976 flyttet fra Chicagos udsatte kvarterer til enten Chicagos forstæder, hvor der overvejende boede etniske amerikanere fra middelklassen, eller til urbane områder i Chicago, hvor koncentrationen af fattige minoritetsfamilier var mindre end i de ghettoer, jf. Rosenbaum (1995).

Der var flere begrænsninger ved Gautreaux eksperimentet: For det første var deltagelse frivillig. Det betød, at der kunne opstå selektion i forbindelse med, hvem der deltog i programmet. Endvidere var familier med særligt belastede forhold, som f.eks. stor gæld eller flere end fire børn, udelukket fra deltagelsen. Det medførte en

positiv selektion ift. deltagelse i lotterierne. De svageste familier blev nægtet chancen for at fraflytte ghettoerne. Således ville de positive effekter af Gautreaux programmet blive overvurderet, hvis man sammenligner dem, der blev boende i ghettoer kontra dem, der blev omplaceret. På den baggrund var evaluering af Gautreaux baseret på sammenligninger af præstationer for de to omplacerede grupper uden at tage hensyn til dem, der blev boende i ghettoer. Derover er den største kritik af eksperimentet, at deltagere indledningsvist kunne indikere, hvilket område de gerne ville flytte til. Rosenbaum (1995) argumenterede dog, at boligmangel bevirkede, at familierne blev tilbudt den først tilgængelige bolig, uanset deres initiale præferencer. Herefter kunne familierne acceptere eller afvise tilbuddet. Herved kunne der potentielt opstå en skævhed i, hvem der faktisk valgte at flytte. Denne mulighed for selvselektion, kunne skade kausaliteten af de fundne effekter af omplacering.

Moving to Opportunity (MTO): Programmet blev iværksat i 1994, hvor 4.600 lavindkomstfamilier blev subsidi-eret gennem boligkuponer til at finde en bolig på det private boligmarked. Ved lodtrækning blev familierne inddelt i tre grupper. Den første gruppe fik tildelt boligkuponer, som inden for 12 måneder kunne bruges i områder med en lav andel af fattige familier (under 10 pct.). Derefter kunne boligkuponerne benyttes overalt.⁶ Den anden gruppe fik tildelt boligkuponer, som frit kunne benyttes overalt. Den tredje gruppe udgjorde en kontrolgruppe, der ikke modtog tilskud.

På trods af det attraktive design, så havde MTO også begrænsninger. For det første valgte kun 41-55 pct. af dem, der fik allokert et boligtilskud, at flytte. Den lave deltagelsesprocent kan give anledning til bekymring. Det skyldes, at det kan afspejle selvselektion i forhold til, hvem der valgte at benytte sig af omplaceringsmuligheden. Specielt hvis karakteristika for denne gruppe adskilte sig fra dem, som blev boende (Kling, Ludwig & Katz, 2005). Endvidere var interventionerne af mild karakter. Det skyldes, at de nye boligområder var meget lig de oprindelige ghettoer. F.eks. var indkomstniveauet i de nye områder også i den laveste kvartil, og beboerne var domineret af minoriteter, jf. Quigley m. fl. (2008) og Sanbonmatsu m. fl. (2011). Slutteligt var deltagere, der flyttede, berettiget til at beholde boligtilskuddet, så længe deres indkomst var 50 pct. under medianindkomsten, jf. Chetty (2016). Derfor svækkedes deres incitamenter til at komme i beskæftigelse, hvilket potentielt kunne påvirke den estimerede effekt af omplaceringen negativt.⁷

Nedrivning af offentlige boliger: Fordelen ved studier baseret på denne form for omplacering er, at alle beboere er nødsaget til at fraflytte de nedrivningsbestemte bygninger. Således er der ingen mulighed for selvselektion, da ingen kan vælge at blive boende i den oprindelige bolig, jf. Jacob (2004).

Ikke klare effekter for voksne

Resultater fra amerikanske eksperimenter er blandede. Resultater fra Gautreaux-eksperimentet peger på, at omplacering kan påvirke voksnes præstation positivt. Voksne, der blev flyttet til bedre områder, klarede sig bedre mht. beskæftigelse og lavere afhængighed af offentlig forsørgelse, jf. Popkin m.fl. (1993), Rosenbaum (1995), Rosenbaum og DeLuca (2000) og Mendenhall m.fl. (2006). På samme vis medførte nedrivningen af offentlige boliger i ghettoer i Atlanta højere beskæftigelse blandt dem, der flyttede, jf. Anil m.fl., (2010). Omvendt viser resultater fra MTO-programmet ingen effekt på voksnes præstation ved omplacering fra social udsatte boligområder, jf. Katz m.fl. (2001), Turney m.fl. (2006), Sanbonmatsu m.fl. (2011) og Ludwig m.fl. (2013).

Selektion kunne alligevel påvirke resultater

De forskellige resultater kan pege på, at indflydelsen af selvselektion i flyttemønstrene, som beskrevet i Boks 2, kan have været forskellig i eksperimenterne, hvilket har trukket hovedkonklusionerne i modsatte retninger. Derfor er det ikke muligt at konkludere med sikkerhed, at voksne generelt har gavn af at fraflytte ghettoer.

Gavnlige effekter for børn på lang sigt

Når det handler om børn, så peger resultaterne i retning af gavnlige effekter af omplacering fra ghettoer. Dette gælder især på langt sigt. Chyn (2016) fandt, at børn, der blev omplace-

⁶ De fik også rådgivning og hjælp til at finde lejeboliger, som de andre to grupper ikke fik.

⁷ Den gennemsnitlige tilskudsstørrelse var \$8.400 per år, iflg. Katz m.fl. (2001), sammenlignet med medianindkomsten på \$51.000 (<http://www.statista.com/statistics/200838/median-household-income-in-the-united-states/>).

ret pga. nedrivning, gennemsnitligt havde 9 pct. højere chance for at deltage på arbejdsmarkedet som voksne. Deres lønindkomst var også gennemsnitligt 16 pct. højere. Chetty m.fl. (2016) konkluderer ligeledes, at børn, der blev omplaceret inden 13-års alderen, havde 16 pct. højere chance for at påbegynde en videregående uddannelse og 31 pct. højere lønindkomster på længere sigt.⁸ Rosenbaum (1995) sammenlignede børn af udsatte forældre, der blev flyttet til to forskellige områder af forskellig kvalitet. Han finder, at børn, der blev omplaceret til det bedste område, i højere grad fortsatte med at uddanne sig, kom i beskæftigelse og havde højere lønindkomster.

Men ikke på kort sigt....

På kortere sigt er resultaterne dog anderledes. Specielt for teenagere, som især blev negativt påvirket af de forstyrrelser som skoleskift, ny vennekreds og nye omgivelser medfører, jf. Jakob (2004) og Chetty m.fl. (2016).⁹

Fald i kriminalitet

Omplacering fra ghettoer medførte et klart fald i kriminalitet. På kort sigt gjaldt det især voldsrelateret kriminalitet begået af både voksne og unge. For kvinder var effekterne også gældende på langt sigt, jf. Ludwig m.fl. (2001), Kling m.fl. (2005), Sanbonmatsu m.fl. (2011) og Sciandra m.fl. (2013).¹⁰

Positiv påvirkning på helbred

Ligeledes gavner skift til bedre boligområder deltagernes fysiske og psykiske helbred på længere sigt (10-15 år), jf. Katz m.fl. (2001), Ludwig m.fl. (2011), Ludwig m.fl. (2012) og Ludwig m.fl. (2013). De, der flyttede, blev i mindre grad overvægtige og havde lavere blod-sukker, jf. Ludwig m.fl. (2011). Det begrundes bl.a. med mindre stressfyldte omgivelser i de nye boligområder, jf. Sanbonmatsu m.fl. (2011).

4. De skandinaviske boligplaceringspolitikker for flygtninge

Flygtnings boligplaceringspolitik i Skandinavien

Store boliglotterier målrettet mod socialt udsatte, som det amerikanske "Moving To Opportunity" program, findes ikke i Danmark. Et naturligt eksperiment, der bliver anvendt i dansk forskning til at vurdere effekten af boligområdet på individers bedrifter på arbejdsmarkedet, er boligplaceringspolitikken for flygtninge fra 1986-1998. Svensk forskning har ligeledes anvendt boligplaceringspolitikken for flygtninge til lignende undersøgelser. Boks 3 beskriver i detaljer, hvorfor boligplacering af flygtninge kan anses som et naturligt eksperiment.

Etniske enklaver har ikke kun en negativ indflydelse

Skandinavisk forskning har vist, at størrelsen af etniske enklaver generelt har ingen eller positiv indflydelse på præstationer for nytilkomne flygtninge, jf. Edin m.fl. (2003), Damm (2009).¹¹

⁸ Sanbonmatsu m.fl. (2011) fandt dog ikke nogle positive effekter på uddannelse for omplacerede børn, uafhængigt af deres alder.

⁹ Fauth m.fl. (2007) fokuserede på 15-18-årige, der havde skiftet boligområdet i forløb af Yonkers projekt i New York i 1985. Den negative effekt af at skifte omgivelser dominerede den positive effekt af at flytte til et bedre område for dem, og omplacerede unge klarede sig dårligt i skolen og havde flere sociale problemer. De henviser også til resultater fra tidligere forskning, hvor effekten af at flytte fra et udsat område varierede betydeligt med børns alder og byen, de boede i på kort sigt. Fauth m.fl. (2004) viste, at andre forhold i de flyttede familier alligevel blev forbedret. Familier, der flyttede, rapporterede højere sikkerhedsfølelse, boligkvalitet og tilfredshed med området og de havde færre helbredsproblemer, lavere sandsynlighed for alkoholmisbrug og lavere sandsynlighed for behov for offentligt støtte. Samtidig havde de færre kontakter med de ny naboer, og der fandtes ingen effekt på deres psykiske helbred.

¹⁰ Der er flere mekanismer, hvorigennem området påvirker ens sandsynlighed for at begå kriminalitet. Den sociale straf for at begå kriminalitet er lavere, netværkskvaliteten er dårligere, det er nemmere at finde forbundsfæller og der er lavere chance for at blive anholdt i udsatte områder, jf. Wilson (1987), Reiss (1988), Sah (1991), Sampson m.fl. (1997), Schrag og Scotchmer (1997) og Ludwig (1999).

¹¹ For højtuddannede flygtninge i Sverige findes der en negativ sammenhæng mellem størrelsen af enklaven og præstation. Dog er tendensen ikke statistisk signifikant, jf. Edin m.fl. (2003). Derover påvirker størrelsen af den etniske enklave højtuddannede flygtninge negativt ift. sandsynlighed for at finde fuldtidsbeskæftigelse, jf. Damm (2009).

Boks 3 Flygtningeplaceringspolitik i Danmark og Sverige

I perioden 1986-1998 var Dansk Flygtningehjælp ansvarlige for boligplaceringen af flygtninge i Danmark. Målet var at reducere koncentrationen af flygtninge i de store byområder. I stedet søgte politikken at fordele flygtningene proportionelt med befolkningstørrelsen i amter og kommuner. Dansk Flygtningehjælp var bekendt med flygtningenes demografiske oplysninger så som oprindelse, køn, alder og familiestørrelse, hvilket der blev taget højde for i allokeringen. Oplysningerne om flygtninges uddannelsesstatus, indkomst i hjemland, kriminalitet eller arbejdsmarkedserfaring fandtes ikke i spørgeskemaet, hvorfor disse karakteristika ikke kunne påvirke, hvor flygtningene blev placeret. Boligplacering i denne periode kan derfor anses som tilfældig, jf. Damm (2009) og Damm (2014).

Den svenske boligplaceringspolitik udgjorde ikke i samme grad et perfekt naturligt eksperiment. Flygtninge i Sverige kunne ansøge om, hvilken kommune de foretrak at blive placeret i.¹² Ligeledes kunne kommuner, der var efterspurgt som bopæl, vælge hvilke flygtninge de ønskede at modtage. De valgte overvejende højtuddannede flygtninge, der talte samme sprog som andre minoriteter i kommunen, jf. Edin m.fl. (2003). Mange svenske studier fokuserer på perioden 1987-1991. Boligmangel i mange eftertragtede byer i denne periode bevirkede, at allokeringen af flygtninge ikke tog højde for de angivne præferencer og derfor i højere grad var tilfældig, jf. Edin m.fl. (2003).

Anvendelsen af boligplaceringspolitikken har afgørende betydning for, hvorvidt det er muligt at estimere en kausal effekt af netværk på flygtninges præstation i både Danmark og Sverige, da flygtninge med svage uobserverbare karakteristika er mere tilbøjelige til at bosætte sig i etniske enklaver, jf. Edin m.fl. (2003), Damm (2009) og Damm (2014).

Netværkskvalitet er vigtig

Flygtninge, der bliver placeret i ghettoer klarer sig ikke værre end dem, der bliver placeret i andre boligområder, jf. Damm (2014). Men kvalitet af flygtninges sociale netværk, bestående af personer af samme eller anden ikke-vestlig oprindelse, har en betydning for hvordan flygtninge klarer sig. Stærke sociale netværk er kendetegnet ved høj beskæftigelsesfrekvens, lønindkomst, andel højtuddannede og en lav andel af kontanthjælpsmodtagere. De har således indflydelse på beskæftigelse, lønninger og derved også modtagelse af velfærdsydelser, jf. Edin m.fl. (2003), Frederiksson (2009), Damm (2009) og Damm (2014).¹³

Netværkseffekter også for flygtningebørn

Karaktergennemsnittet for flygtningebørn i folkeskolen har vist sig at være positivt påvirket af andelen af borgere med samme etnicitet i kommunen. Effekten forstærkes i takt med det generelle uddannelsesniveau for andelen, jf. Åslund m.fl. (2011). Resultaterne indikerer, at flygtningebørn har brug for at være omgivet af personer med samme etnicitet for at integrere sig og trives i et nyt land. Effekten kan muligvis også skyldes, at skoler med mange flygtningebørn har haft et særligt stort fokus på disse.

Betydning for unge flygtnings kriminalitet

Samtidig med at børn bliver positivt påvirket af rollemønstre med samme etnicitet, kan negativ opførsel også forplante sig igennem de unges sociale netværk. Damm og Dustmann (2014) påviste med udgangspunkt i dansk boligplaceringspolitik, at flygtningedrenge der voksede op i områder, hvor mange unge begik voldskriminalitet, var mere tilbøjelige til at begå kriminalitet. Effekten blev yderligere forstærket, hvis de kriminelle unge i bopælsområdet havde samme etniske baggrund som drengene selv.

¹² Det plejede at være store bykommuner, som Stockholm, Göteborg eller Malmø.

¹³ Det blev påvist, at karakteristika af beboere i boligområdet også kan have effekt på livsstilssygdomme. Flygtninge, der blev allokert i svenske områder med ugunstige karakteristika havde 0,85 pct. point højere risiko for at få konstateret type-2 diabetes end dem, der blev allokert i andre områder, jf. White m.fl. (2016).

Litteratur

- Akerlof, G. A. (1980). A Theory of Social Custom, of Which Unemployment May Be One Consequence. *Quarterly Journal of Economics*, 94(4), 749-775.
- Akerlof, G. A. (1997). Social Distance and Social Decisions. *Econometrica*, 65(5), pp. 1005-1027.
- Akerlof, G. A. og Kranton, R. (2000). Economics and Identity. *Quarterly Journal of Economics*, 115, pp. 715-753.
- Anil, B., Sjoquist, D. L. og Wallace, S. (2010). The Effect of a Program-Based Housing Move on Employment: HOPE VI in Atlanta. *Southern Economic Journal*, 7(1), pp. 138-160.
- Banerjee, A. V. (1992). A Simple Model of Herd Behavior. *Quarterly Journal of Economics*, 107, 797-818.
- Bikhchandani, S., Hirshleifer, D. og Welch, I. (1992). A Theory of Fads, Fashion, Custom, and Cultural Change as Informational Cascades. *Journal of Political Economy*, 100, 992-1026.
- Calvó-Armengol, A. og Jackson, M. O. (2004). The Effects of Social Networks on Employment and Inequality. *American Economic Review*, 94(3), 426-454.
- Cheshire, P. (2007). *Segregated neighbourhoods and mixed communities. A Critical Analysis*. London: LSE/Joseph Rowntree Foundation.
- Chetty, R., Hendren, N. og Katz, L. F. (2016). The Effects of Exposure to Better Neighborhoods on Children: New Evidence from the Moving to Opportunity Experiment. *American Economic Review*, 106(4), 855-902.
- Chyn, E. (2016). *Moved to Opportunity: The Long-Run Effect of Public Housing Demolition on Labor Market Outcomes of Children*. Job Market Paper.
- Damm, A. P. (2009). Ethnic Enclaves and Immigrant Labor Market Outcomes: Quasi-Experimental Evidence. *Journal of Labor Economics*, 27(2).
- Damm, A. P. (2014). Neighborhood quality and labor market outcomes: Evidence from quasi-random neighborhood assignment of immigrants. *Journal of Urban Economics*(79), pp. 139-166.
- Damm, A. P. og Dustmann, C. (2014). Does Growing Up in a High Crime Neighborhood Affect Youth Criminal Behavior? *American Economic Review*, 104(6), pp. 1806-1832.
- Durlauf, S. (1996). A Theory of Persistent Income Inequality. *Journal of Economic Growth*, 1, pp. 75-93.
- Edin, P.-A., Fredriksson, P. og Åslund, O. (2003). Ethnic Enclaves and the Economic Success of Immigrants: Evidence from a Natural Experiment. *The Quarterly Journal of Economics*, 118(1), pp. 329-357.
- Fauth, R. C., Leventhal, T. og Brooks-Gunn, J. (2004). Short-term effects of moving from public housing in poor to middle-class neighborhoods on low-income, minority adults' outcomes. (59), pp. 2271-2284.
- Fauth, R. C., Leventhal, T. og Brooks-Gunn, J. (2007). Welcome to the Neighborhood? Long-Term Impacts of Moving to Low-Poverty Neighborhoods on Poor Children's and Adolescents' Outcomes. *JOURNAL OF RESEARCH ON ADOLESCENCE*, 17(2), pp. 249-284.
- Galster, G. C. (2008). Quantifying the effect of neighbourhood on individuals: challenges, alternative approaches and promising direction. *Journal of Applied Social Science*, 128, pp. 7-48.
- Galster, G. C. (2008). Quantifying the effect of neighbourhood on individuals: challenges, alternative approaches and promising direction. *Journal of Applied Social Science*, 128, pp. 7-48.
- Granovetter, M. (1973). The Strength of Weak Ties. *American Journal of Sociology*, 78(6), pp. 1360-1380.
- Granovetter, M. (1974). *Getting a Job: A Study of Contacts and Careers*. Chicago: University of Chicago Press.

- Heckman, J. J. (2006). Skill Formation and the Economics of Investing in Disadvantaged Children. *Science*, 312(5782), pp. 1900-1902.
- Hedman, L., og van Ham, M. (2012). Understanding Neighbourhood Effect: Selection Bias and Residential Mobility. In M. van Ham, D. Manley, N. Bailey, L. Simpson, & D. Maclennan, *Neighbourhood Effects Research: New Perspectives*. Dordrecht: Springer Netherlands.
- Jacob, B. A. (2004). Public Housing, Housing Vouchers, and Student Achievement: Evidence from Public Housing Demolitions in Chicago, *The American Economic Review*, 94(1), pp. 233-258.
- Jencks, C. og Mayer, S. E. (1990). The social consequences of growing up in a poor neighborhood. In L. E. Lynn, & M. G. McGeary, *Inner-city Poverty in the United States*. Washington, DC:: The National Academies Press.
- Katz, L. F., Kling, J. R. og Liebman, J. B. (2001). Moving to Opportunity in Boston: Early Results of a Randomized Mobility Experiment. *The Quarterly Journal of Economics*, 116(2), pp. 607-654.
- Kling, J. R., Ludwig, J. og Katz, L. F. (2005). Neighborhood Effects on Crime for Female and Male Youth: Evidence from a Randomized Housing Voucher Experiment. *The Quarterly Journal of Economics*, 120(1), pp. 87-130.
- Ludwig, J. (1999). Information and Inner City Educational Attainment. *Economics of Education Review*(18), pp. 17-30.
- Ludwig, J. (1999). Information and Inner City Educational Attainment. *Economics of Education Review*.
- Ludwig, J., Duncan, G. J. og Hirschfield, P. (2001). Urban Poverty and Juvenile Crime: Evidence from a Randomized Housing-Mobility Experiment. *The Quarterly Journal of Economics*, 116(2), pp. 655-679.
- Ludwig, J., Duncan, G. J., Gennetian, L. A., Katz, L. F., Kessler, R. C., Kling, J. R. og Sanbonmatsu, L. (2012). Neighbourhood Effects on the Long-Term Well-Being of Low-Income Adults. *Science*, 337, pp. 1505-1510.
- Ludwig, J., Duncan, G. J., Gennetian, L. A., Katz, L. F., Kessler, R. C., Kling, J. R. og Sanbonmatsu, L. (2013). Long-Term Neighborhood Effects on Low-Income Families: Evidence from Moving to Opportunity. *The American Economic Review: Papers & Proceedings*, 103(3), pp. 226-231.
- Ludwig, J., Sanbonmatsu, L., Adam, E., Duncan, G. J., Katz, L. F., Kessler, R. C. og MsDade, T. W. (2011). Neighbourhoods, Obesity, and Diabetes - A Randomized Social Experiment. *The New England Journal of Medicine*, 365(16), pp. 1509-1519.
- Mendenhall, R., DeLuca, S. og Duncan, G. (2006). Neighborhood resources, racial segregation, and economic mobility: Results from the Gautreaux program. *Social Science Research*(35), 892-923.
- Montgomery, J. D. (1994). Weak Ties, Employment, and Inequality: An Equilibrium Analysis. *American Journal of Sociology*, 99(5), 1212-1236.
- Oreopoulos, P. (2003). The Long-Run Consequences of Living in a Poor Neighborhood. *The Quarterly Journal of Economics*, 118(4), pp. 1533-1575.
- Popkin, S. J., Rosenbaum, J. E. og Meaden, P. M. (1993). Labor market experiences of low-income Black women in middle-class suburbs: evidence from a survey of Gautreaux program participants. *Journal of Policy Analysis and Management*, 12(3), 556-573.
- Quigley, J. M., Raphael, S., Sanbonmatsu, L. og Weinberg, B. A. (2008). Neighborhoods, Economic Self-Sufficiency, and the MTO Program. *Brookings-Wharton Papers on Urban Affairs*, pp. 1-46.
- Reiss, A. J. (1988). Co-Offending and Criminal Careers. In M. Tonry og N. Morris, *Crime and Justice: An Annual Review of Research*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Rosenbaum, J. E. (1995). Changing the Geography of Opportunity by Expanding Residential Choice: Lessons from Gautreaux Program. *Housing Policy Debate*, 6(1), 231-269.

- Rosenbaum, J. E. og DeLuca, S. (2000). *Is Housing Mobility the Key to Welfare Reform? Lessons from Chicago's Gautreaux Program*. Washington, DC: The Brookings Institution.
- Sah, R. K. (1991). Social Osmosis and Patterns of Crime. *Journal of Political Economy*, 99, pp. 1272-1295.
- Sampson, R. J., Raudenbusch, S. W. og Earls, F. (1997). Neighborhoods and Violent Crime: A Multilevel Study of Collective Efficacy. *Science*, 277, pp. 918-924.
- Sanbonmatsu, L., Ludwig, J., Katz, L. F., Gennetian, L. A., Duncan, G. J., Kessler, R. C., og Lindau, S. T. (2011). *Moving to Opportunity for Fair Housing Demonstration Program*. National Bureau of Economic Research.
- Schrag, J. og Scotchmer, S. (1997). The Self-Reinforcing Nature of Crime. *International Review of Law and Economics*, 17, pp. 325-335.
- Sciandra, M., Sanbonmatsu, L., Duncan, G. J. og Gennetian, L. A. (2013). Long-term effects of the Moving to Opportunity residential mobility experiment on crime and delinquency. *Journal of Experimental Criminology*, 9(4), pp. 451-489.
- Stephen, J. (1984). *The Economics of Conformism*. Basil Blackwell: New York, NY.
- Turney, K., Clampet-Lundquist, S., Edin, K., Kling, J. R. og Duncan, G. J. (2006). *Neighborhood Effects on Barriers to Employment: Results from a Randomized Housing Mobility Experiment in Baltimore*. Brookings-Wharton Papers on Urban Affairs.
- White, J., Hamad, R., Li, X., Basu, S., Ohlsson, H., Sundquist, J. og Sundquist, K. (2016). Long-term effects of neighbourhood deprivation on diabetes risk: quasi-experimental evidence. *Lancet Diabetes & Endocrinology*, 4(6), pp. 1-8.
- Wilson, W. J. (1987). *The Truly Disadvantaged*. Chicago, IL: University of Chicago Press.
- Würtz Rasmussen, A. og Jensen, P. (2011). The effect of immigrant concentration in schools on native and immigrant children's reading and math skills. *Economics of Education Review*, 30(6), pp. 1503-1515.
- Åslund, O. og Frederiksson, P. (2009). Peer Effects in Welfare Dependence Quasi-Experimental Evidence. *The Journal of Human Resources*, 44(3), pp. 798-825.
- Åslund, O., Edin, P.-A., Frederiksson, P. og Grönqvist, H. (2011). Peers, Neighborhoods, and Immigrant Student Achievement: Evidence from a Placement Policy. *American Economic Journal: Applied Economics*, 3(2), pp. 67-95.